

## VJERA

# TEOLOGIJA I TEHNOLOGIJA IMAJU DODIRNIH TOČAKA Razvoj umjetne inteligencije treba biti usmjeren prema služenju osobi i općem dobru

UMJETNA INTELIGENCIJA / FOTO: DEPOSITPHOTOS

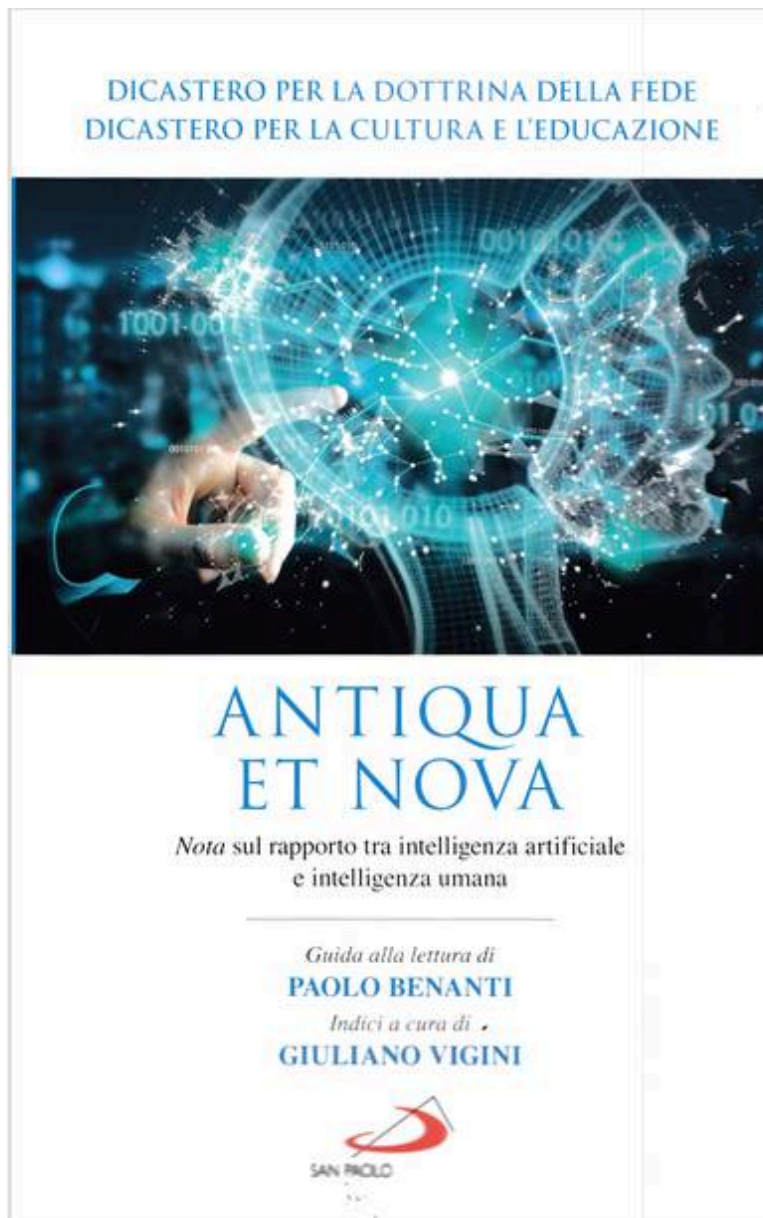
U vremenu ubrzane digitalizacije i prodora umjetne inteligencije u sve sfere života, vjerske zajednice i vjernici također se suočavaju s novim izazovima i prilikama u području duhovnosti. Kako je u jednom od svojih prvih govora rekao novi papa Lav XIV., Katolička Crkva mora pronaći odgovore na izazove tehnološke revolucije i umjetne inteligencije.

06.09.2025. / 11:29 / Ivan Tašev

Iako naoko mogu izgledati kao dva udaljena svijeta, teologija i tehnologija, ipak imaju dodirnih točaka. Katolička Crkva o velikoj temi umjetne inteligencije ima mnogo toga za reći. Baš kao što se prije mnogo godina raspravljalo o drugim tehničkim novinama i medijima, isto se može primijeniti i na umjetnu inteligenciju – ona može biti vrijedan alat ili se, naprotiv, može pretvoriti u oružje. Sve ovisi o tome na koji se način koristiti.

### Etičke implikacije

Kakav je stav Crkve prema umjetnoj inteligenciji, može se iščitati i iz posljednjega većega vatikanskoga dokumenta. Riječ je o noti „Antiqua et nova“ („Staro i novo“) Dikasterija za nauk vjere i Dikasterija za kulturu i obrazovanje. Tu je notu odobrio papa Franjo na audijenciji 14. siječnja 2025., a objavljena je dva tjedna kasnije na liturgijski spomen sv. Tome Akvinskog, 28. siječnja.



Naslovnica note „Antiqua et nova“ („Staro i novo“) Dikasterija za nauk vjere i Dikasterija za katolički odgoj / Foto: Knjižara San Paolo

U njoj jasno stoji da se svijet tehnologije razvija neslućenom brzinom, prepoznaje umjetnu inteligenciju kao „promjenu epohe“ u mnogim područjima života, ali više od svega obrađuju se etičke implikacije umjetne inteligencije na društvo, ljudske odnose, ekonomiju i rad, odgoj i obrazovanje, (dez)informiranje, privatnost i nadzor, zaštitu zajedničkoga doma, način ratovanja te odnos čovječanstva s Bogom.

Da su za Crkvu najvažnije kada prati razvoj umjetne inteligencije upravo antropološke i etičke implikacije, jasno je vidljivo iz izazova koje nota spominje koja tvrdi da „razvoj treba biti usmjeren prema služenju osobi i općem dobru“. Takvu zabrinutost zbog etičkih posljedica tehnološkoga razvoja umjetne inteligencije dijele i znanstvenici, proučavatelji tehnologije...

U tom je smislu znakovita i izjava talijanskoga svećenika franjevca dr. Paola Benantija, člana Savjetodavnoga tijela Ujedinjenih naroda za umjetnu

inteligenciju te suradnika Papinske akademije za život:

„Kada se razvija automobil, započinje se s izradom pravila za vožnju u javnosti. Ta pravila nisu donesena kako bi se ograničila tehnološka evolucija automobila, već kako bi se izbjegle nesreće. Budući da sada imamo strojeve koji mogu automatizirati donošenje odluka, zamijeniti ljude u mnogim procesima – potrebne su nam zaštitne ograde kako bismo izbjegli nesreće u tim područjima. Zamislite to kao neku vrstu sigurnosnoga pojasa kako bismo spriječili da ljudsko dostojanstvo, najkrhkiji dio nas, bude narušeno brzinom inovacija. Inovacija mora služiti javnom dobru.“

### Crkva kao „glas savjesti“

Zato vatikanska nota „Antiqua et nova“ naglašava da je za vrednovanje primjene umjetne inteligencije u konkretnim okolnostima važno utvrditi promiče li njezina uporaba ljudsko dostojanstvo, poziv ljudske osobe i opće dobro. „Kao i kod mnogih drugih tehnologija, učinci različitih načina uporabe umjetne inteligencije ne moraju uvijek biti predvidivi od samoga početka. Kako te primjene i njihovi društveni učinci postaju jasniji, trebale bi se donositi prikladne odluke na svim razinama društva, u skladu s načelom supsidijarnosti. Pojedini korisnici, obitelji, civilno društvo, poduzeća, institucije, vlade i međunarodne organizacije trebali bi djelovati na svojim razinama kako bi se osiguralo da umjetna inteligencija služi dobru svih“, stoji u dokumentu dvaju dikasterija.



Fra Paolo Benanti smatra da su uz strojeve koji mogu zamijeniti ljude u mnogim procesima potrebne i „zaštitne ograde“ kako bi se „izbjegle nesreće“, odnosno spriječilo da se naruši ljudsko dostojanstvo / Foto: Papinsko sveučilište Gregoriana

Crkva se stoga slobodno može smatrati i svojevrsnim „glasom savjesti“ kad se govori o razvoju umjetne inteligencije. Moguće je to prepoznati i u sljedećem citatu iz note „Antiqua et nova“ koja poziva na osobnu odgovornost svakoga pojedinca. Jer u konačnici problem ne leži u umjetnoj inteligenciji, u čovjeku.

„Oni koji koriste umjetnu inteligenciju za obavljanje zadatka i slijede njezine rezultate stvaraju kontekst u kojem su naposljetku odgovorni za moć koju su delegirali. (...) Štoviše, oni koji koriste umjetnu inteligenciju trebaju paziti da ne postanu pretjerano ovisni o njoj u svom donošenju odluka, jer takav trend dodatno povećava ionako visoku ovisnost suvremenog društva o tehnologiji“, stoji u vatikanskoj noti o umjetnoj inteligenciji iz siječnja ove godine.

Autor: Ivan Tašev, novinar Glasa Koncila (itasev@glas-koncila.hr)

Tekst je dio novinarskoga projekta „Zamke i mogućnosti digitalne duhovnosti: Utjecaj umjetne inteligencije na prakticiranje vjere“, objavljen u sklopu programa poticanja novinarske izvrsnosti u 2025. godini Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.



Ključne riječi: AEM antiqua et nova dikasterij za kulturu i obrazovanje  
dikasterij za nauk vjere ivan tašev paolo benanti papa franjo papa lav xiv.  
Umjetna inteligencija



Stock images by DepositPhotos

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.

Sva prava pridržana © 2018 - 2025 Hrvatska katolička mreža